

Практичне завдання №3: Трансформація тексту: узагальнення, розширення та зміна стилю

Мета: Розвинути навички роботи з текстом за допомогою мовних моделей, використовуючи техніки узагальнення, розширення та стилістичної адаптації.

Необхідні інструменти: Доступ до декількох LLM (наприклад, ChatGPT, Gemini тощо).

Завдання 1: Узагальнення наукової статті

Ідея: Навчитись витягувати ключову інформацію з великого тексту, щоб отримати коротке і змістовне резюме. Це критично важлива навичка для дослідників, аналітиків та журналістів.

Завдання:

1. Оберіть будь-яку наукову публікацію, яку ви завантажували та використовували останнім часом у власних дослідженнях (курсова робота тощо), або «нагугліть» новий матеріал публікації за тією темою, яка дотична вашій спеціальності або інтересам (див. приклад). Для пошуку можна скористатись можливостями універсальних пошукових систем, або спеціалізованими засобами, як от <https://scholar.google.com/> (напишіть в пошуку декілька ключових слів за обраною тематикою українською чи англійською – в залежності від охоплення, якого ви бажаєте досягти). Якщо в процесі пошуку зацікавитесь матеріалом на paywalled-ресурсі, можна спробувати дістатись повнотекстового матеріалу з нього за допомогою сервісів на кшталт <https://sci-hub.se/> (скопіюйте до сервісу посилання на doi публікації, або назву статті – можливо вам дуже пощастиТЬ). Зауважте, останній крок дає певний мінус до «карми», тобто, етичності поведінки вас, як дослідника (тож моральна дилема, чи йти таким шляхом, чи ні, залишається на ваш власний розсуд). Або спробуйте «погугліти» окремо назву статті – можливо хтось з авторів публікації виклав препрінт на arXiv або ResearchGate, або просто оберіть будь-яку іншу статтю, яка опублікована за умовами «Open Access».
2. Використовуючи обрані мовні моделі створіть (кожною з них) два варіанти узагальнення (для цього можна скопіювати частину матеріалу безпосередньо в запит – фрагмент з певного набору абзаців на 500-3000 слів, наприклад, або підвантажити повний файл статті безпосередньо до запиту, якщо сервіс чату вашої обраної мовної моделі дозволяє таким чином працювати з файлами):

- **Варіант А:** Коротке резюме в один абзац.
 - **Варіант Б:** Резюме у форматі списку з 3-4 ключових пунктів.
3. Після отримання результатів проаналізуйте, наскільки точно моделі передали основну ідею статті та як вони відреагували на запити різного формату (порівняйте результати зі змістом анотації до публікації або її повним текстом, якщо у вас таки знайдеться час та натхнення її прочитати власноруч).

Приклад:

Публікація: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2302.11382>

(завантажено pdf-версію статті)

Модель: Google GEMINI 2.5 Pro

(до запиту додано повний текст pdf-файлу публікації)

Промпт: «Напиши коротке резюме публікації в один абзац.»

Відповідь: У публікації "A Prompt Pattern Catalog to Enhance Prompt Engineering with ChatGPT" автори представляють концепцію "шаблонів запитів" (prompt patterns) як багаторазові вирішення поширеніх проблем при взаємодії з великими мовними моделями (LLM), такими як ChatGPT. Аналогічно до шаблонів проєктування у розробці програмного забезпечення, ці шаблони надають структурований підхід до створення запитів для покращення якості, налаштування та керування результатами, що генеруються LLM. У статті пропонується каталог із 16 таких шаблонів, класифікованих за категоріями, як-от налаштування виводу, виявлення помилок, покращення запитів та керування контекстом, з метою систематизації та передачі знань для більш ефективної інженерії запитів.

Промпт: «Напиши резюме наданої статті у форматі списку з 3-4 ключових пунктів.»

Відповідь:

Ось резюме статті у вигляді ключових пунктів:

- **Введення концепції "шаблонів запитів".** Головна ідея статті — це запровадження **шаблонів запитів** (prompt patterns) як багаторазових, структурованих рішень для поширеніх проблем, що виникають при взаємодії з великими мовними моделями (LLM)¹. Ця концепція проводиться за аналогією з шаблонами проєктування в розробці програмного забезпечення, які також пропонують перевірені рішення для типових завдань².

- **Створення фреймворку для систематизації знань.** Стаття пропонує фреймворк для документування та класифікації цих шаблонів, щоб зробити процес інженерії запитів більш систематичним та ефективним³³³. Це дозволяє користувачам не просто використовувати вдалі приклади запитів, а розуміти їх структуру та адаптувати під різні завдання та домени⁴.
- **Надання практичного каталогу шаблонів.** У роботі представлено **каталог конкретних шаблонів запитів**, згрупованих за такими категоріями, як налаштування виводу, виявлення помилок, покращення запитів та взаємодія. Серед прикладів: Persona Pattern (змушує LLM діяти в певній ролі), Flipped Interaction Pattern (LLM ставить запитання користувачеві для збору інформації) та Fact Check List Pattern (вимагає від LLM надати список фактів для перевірки).

Завдання 2: Розширення ідей

Ідея: Перетворити коротку, базову ідею на розгорнутий абзац, додаючи деталі та контекст. Це розвиває вміння використовувати моделі, щоб «додумувати» та наповнювати текст змістом відповідно до заданої вами теми.

Завдання:

1. Вигадайте чи знайдіть будь-яку коротку ідею, яка виглядає реалістичною чи зовсім абсурдною, наприклад: «Новий вид енергії на основі водоростей».
2. За допомогою кожної обраної мовою моделі розгорніть вашу ідею в повноцінний, інформативний абзац (за відсутності власних, більш цікавих ідей можете скористатись наведеним прикладом про водорості).
3. Щоб збагатити текст вкажіть в промпті деякі додаткові вимоги (на прикладі ідеї про водорості):
 - **Роль:** Виступити в ролі наукового журналіста.
 - **Контекст:** Зосередитися на екологічних перевагах, потенційних викликах і перспективах цієї технології.
 - **Додатково:** Додати в текст «цікавий факт» про водорості.
4. Порівняйте, як різні моделі справляються з додаванням деталей. Які деталі вони вигадують? Наскільки вони правдоподібні?

Приклад промпта:

«Ти — науковий журналіст, який пише для популярного видання. Візьми наступну ідею: 'Новий вид енергії на основі водоростей.' та розгорни її в один абзац. У тексті обов'язково згадай про екологічну користь, що ця технологія може

замінити традиційне паливо, але водночас додай інформацію про можливі технічні та економічні виклики. Доповни текст цікавим фактом про водорості. Використовуй переконливий і оптимістичний тон.»

Завдання 3: Зміна тону тексту

Ідея: Практика перетворення тексту з одного стилю на інший, що є важливою навичкою для адаптації комунікації під різну аудиторію.

Завдання:

1. «Нагугліть» будь-який офіційний, формальний текст (заяви Офісу Президента, дописи на порталах інших держустанов, звіти або меседжи офіційних публічних речників установ, організацій, компаній, будь-які офіційні листи тощо). Якщо пошук викликає складнощі, скористайтеся безпосередньо текстом та промптами з наведеного прикладу нижче.
2. Попросіть моделі переписати його в трьох різних тонах:
 - **Варіант А:** Неформальний, дружній тон (наприклад, для внутрішнього чату команди).
 - **Варіант Б:** Ввічливий, але дещо агресивний/наполегливий (наприклад, для нагадування клієнту про дедлайн).
 - **Варіант В:** Емоційний, креативний (наприклад, для поста в соціальних мережах).
3. Кожен промпт має чітко задавати роль та бажаний тон, щоб модель розуміла, як адаптувати стиль.

Приклад:

Офіційний текст:

«Шановні колеги! Відповідно до корпоративного регламенту, я прошу вас надати фіналізовані звіти щодо квартального фінансового аналізу до 17:00 п'ятниці. Невиконання цієї вимоги призведе до збоїв у процесі підготовки річного аудиту. Прошу поставитися до цього запиту з максимальною відповідальністю.»

Приклади промптів:

- **Для Варіанту А (неформальний):** «Перепиши наданий текст для внутрішнього чату команди. Тон має бути неформальним та дружнім. Зроби акцент на важливості терміну, але без зайвого тиску. Використовуй емодзі.»

- **Для Варіанту Б (наполегливий):** «Перероби цей текст для email-нагадування клієнту. Тон має бути ввічливим, але одночас дуже наполегливим. Підкресли наслідки невиконання дедлайну, але без прямої конfrontації.»
- **Для Варіанту В (креативний):** «Перепиши цей текст як креативний заклик до дії для поста в Instagram, що заоочує людей не відкладати важливі справи на останній момент. Тон має бути емоційним і мотивуючим. Уникай фінансової термінології та використовуй хештеги.»

Завдання 4: Подумайте над питаннями

- Чим відрізнялися результати узагальнення в залежності від заданого формату (абзац vs. список)?
- Які методи використовувала модель при розширенні тексту? Чи додавала вона загальновідомі факти, чи створювала унікальні, але правдоподібні деталі?
- Наскільки точно моделі відтворювали різні тони? Чи було легко перетворити формальний текст на емоційний, і що в ньому змінилося, крім слів?
- Які завдання виявилися найскладнішими, і чому?
- Що б ви змінили у своїх промптах, щоб досягти кращих результатів?